

Sprekend Humanisme

Uitwerking van het radioprogramma met:

Garmt Stuiveling (1907-1985)

Datum	: 26 mei 1986
Lokatie	: Onbekend
Onderwerp(en)	: Garmt Stuiveling over Herman Gorter <ul style="list-style-type: none">○ Kinderjaren Gorter en ziekte vader○ Studie, sport, leraarschap○ <i>De Mei</i>: ontstaan, verschijning, lengte
Duur interview	: 30:26 (min/sec)

Naam/functie interviewer(s)	: N.v.t.
Kader/context	: Garmt Stuiveling legt een jaar voor zijn dood zijn literaire herinneringen vast aan de dichter en politicus Gorter.

Niveau van uitwerking	: Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)
Drager	: Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand WAV-134-A

Datum uitwerking	: 15 november 2013
Uitgewerkt door	: Marieke Nap

Respondent	: Garmt Stuiveling (1907-1985)
-------------------	--------------------------------

Garmt Stuiveling was buitengewoon hoogleraar Taalbeheersing en hoogleraar Nederlandse letterkunde en Taalbeheersing aan de Gemeentelijke Universiteit Amsterdam. Hij schreef gedichten, kritieken, essays, een toneelstuk in verzen (*Erasmus*), een biografie over Jacques Perk en enkele literair historische boeken. Hij was voorzitter van het Multatuli-genootschap en droeg bij tot de oprichting van het Multatuli-museum in Amsterdam. Ook was hij bestuurslid van het Letterkundig Museum en de Nederlandse Vereniging van Letterkundigen, verder voorzitter van de Henriëtte Roland Holst-stichting. Na de oorlog raakte Stuiveling betrokken bij de oprichting van het Humanistisch Verbond (HV). Hij bekleedde hierin bestuursfuncties en verrichtte vele werkzaamheden. Ook speelde hij een grote rol bij de komst van humanistische radiolezingen in het VARA-programma *Geestelijk Leven*.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00:00	Inleiding	<p>Gorter was dichter en politicus. Die twee staan niet los van elkaar: zijn opvattingen over hoe de maatschappij zou moeten functioneren vonden hun weerslag in zijn poëzie.</p> <p>Stuiveling, groot kenner van Gorter, legde begin 1984 zijn literaire herinneringen vast, in 2 afleveringen.</p> <p>Deze aflevering: Gorter als zoon, student, classicus en dichter, tot verschijnen van <i>Mei</i> in 1889.</p>
02:28	Bronnen Stuiveling	<p>Bronnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Stuivelings eigen vader (had Gorter horen spreken op SDAP-bijeenkomsten) -Jenne Clinge Doorenbos en Ada Prins (geliefden Gorter) -Egidius Timmermans (studiegenoot klassieke talen) -Joannes Reddingius (leerling Gorter).
03:12	Kinderjaren Gorter	<p>Gorter werd in 1864 geboren in Wormerveer.</p> <p>Vader Simon, doopsgezind predikant met sterke literaire belangstelling, leed toen al aan tbc.</p> <p>Een verblijf van een jaar in Arcachon (Frankrijk) bracht helaas geen genezing.</p> <p>Gorter was bang dat hij erfelijk belast was met tbc: zijn vader stierf jong en ook andere familieleden stierven jong. Daardoor had hij zijn hele leven angst dat hij ziek zou worden.</p>
6:01	Opleiding	<p>Het lag in de lijn der verwachting dat Gorter ook predikant zou worden, maar tijdens zijn gymnasiumtijd is hij hiervan afgedwaald.</p> <p>Multatuli, zijn grote inspirator, gaf hem ruimte om na te denken over allerlei sociale en morele thema's.</p>
7:30	Nieuwe wereld na 1870	<p>Na 1870 deed de moderne tijd zijn intrede. Heel West-Europa ondervond de gevolgen van de Frans-Duitse oorlog.</p>

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		<p>Nederland werd een industriestaat in plaats van een handelsstaat.</p> <p>In Amsterdam werden onder andere het Centraal Station en het Rijksmuseum gebouwd.</p> <p>Gorter ondervond die nieuwe geest aan den lijve.</p> <p>Zijn vader, die in 1870 hoofdredacteur van de krant <i>Nieuws van den Dag</i> werd, stierf in 1871, waardoor zijn moeder er alleen voor stond. De opvoeding heeft ze bijzonder knap gedaan.</p>
10:06	Studie en de Tachtigers	<p>Herman koos na het gymnasium voor de klassieken.</p> <p>Belangrijkste invloed had Multatuli en daarna de Tachtigers.</p> <p>Hij las <i>De Nieuwe Gids</i>, maar kon in Amsterdam ook met ze in contact komen.</p> <p>Zijn leven was een gecompliceerd leven als classicus, dichter, politicus en minnaar - dat liep allemaal door elkaar.</p>
11:40	Gorter als sporter	<p>Gorter was zeer actief als sporter.</p> <p>Dat was mede vanwege zijn zorg om zijn gezondheid.</p> <p>Hij stichtte een cricketclub en deed onder andere aan fietsen, zwemmen, roeien, zeilen, schaatsen, tennis, voetbal en skiën.</p> <p>Zoveel sporten was tamelijk ongebruikelijk voor een dichter.</p>
14:08	Studie klassieke letteren	<p>Gorter studeerde bij de gortdrome filoloog Naber en de zeer boeiende Allard Pierson.</p> <p>De klassieken zelf waren het belangrijkste voor hem, het contact en de omgang met de klassieke literatuur en filosofie.</p> <p>Als student sprak hij over de schoonheid van de klassieken en het verband tussen de dichter en zijn tijd.</p>
15:55	Twee proefschriften	<p>Zijn studie was niet in alle opzichten een succes.</p>

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		<p>Hij was inmiddels verloofd met de rijke Wies Cnoop Koopmans en had zijn eerste gedichten geschreven.</p> <p>Zijn dissertatie werd geweigerd wegens gebrek aan wetenschappelijk niveau.</p> <p>In zijn tweede proefschrift vermeldde hij deze weigering, waarna uit alle officiële exemplaren die pagina is verwijderd.</p> <p>Stuiveling kreeg een origineel exemplaar van Reddingius.</p> <p>In 1889 promoveerde Gorter alsnog op de beeldspraak bij Aeschylus.</p>
18:32	Gorter als leraar	<p>Als leraar aan het gymnasium in Amersfoort trad hij hardhandig op.</p> <p>Voor knappe leerlingen was hij een begaafd docent, voor domme leerlingen volkomen onbegrijpelijk.</p> <p>School beviel hem steeds minder en maakte ook inbreuk op zijn poëzie: hij wilde vrij zijn.</p> <p>Hij zegde zijn baan op, kwam rond van erfenissen van zijn vrouw, privélessen en publicaties.</p> <p>Berlage bouwde voor hen een huis bij Bussum. Ze leefden royaal, maar gaven ook geld aan onder andere Van Deysse, sociale dingen en de partij.</p>
24:05	Ontstaansperiode <i>Mei</i>	<p>Gorter had belangstelling en creativiteit richting poëzie.</p> <p>Hij vond aansporing om zelf te gaan schrijven in het werk van Perk en Emants, <i>De Nieuwe Gids</i>, Latijnse en Griekse poëzie, Keats, Shelly en Milton.</p> <p>Hij was verliefd en verloofd, hield van de natuur en had vrienden die zich interesseerden voor (zijn) poëzie.</p> <p>Hij schreef 2,5 tot 3 jaar aan <i>Mei</i> en schijnt wekelijks aan Fons Diepenbrock te hebben voorgelezen wat hij die week had geschreven.</p>
26:41	Verschijnen <i>Mei</i>	<p>Diepenbrock kreeg een briefkaart toen <i>Mei</i> klaar was: 'Het ding is af'.</p> <p>Gorter las grote stukken voor bij de schilder Van Looy en bij Van Eeden, waar ook</p>

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		vrienden het hoorden. In <i>De Nieuwe Gids</i> van februari 1889 verscheen de eerste zang, in maart kwam het compleet in de handel.
27:40	Lengte <i>Mei</i>	<i>Mei</i> telt 4400 versregels, bijna afschrikwekkend lang vergeleken met het sonnet - 14 regels - dat de modevorm was van de Tachtigers.
28:45- 30:26	Inhoud <i>Mei</i>	<i>Mei</i> is een verhalend gedicht in drie zangen. Eerste zang: hoofdfiguur Mei, kind van zon en maan, loopt tijdens de bloeimaand mei over de aarde en hoort een stem die niet aards is. Ze gaat naar die stem op zoek. Tweede zang: ze maakt een tocht door alle hemelen om bij de figuur te komen die deze stem voortbrengt, Balder.
30:26	Einde opname	